

Bilgisayar Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine İlişkin Görüşleri

Gülcan NUMANOĞLU¹
Şafak BAYIR²

Geliş Tarihi: 03.03.2009

Yayına Kabul Tarihi: 03.04.2009

ÖZET

Çalışmanın amacı; Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü (BÖTE) dördüncü sınıfta okuyan bilgisayar öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”ni kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2006-2007 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi BÖTE Bölümü’ne devam eden son sınıftaki bilgisayar öğretmen adayları oluşturmaktadır ve araştırma kapsamında adayların tamamına ulaşılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu (2006) tarafından ortaklaşa geliştirilen “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” anketi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. İlgili veri toplama aracı olarak kullanılan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” altı ana yeterlik alanını içermektedir. Araştırmanın sonunda: “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”ni kazanma durumlarına göre; cinsiyet, bölümü isteyerek seçip seçmeme ve öğretmenlik yapmayı isteyip istememe durumlarına ilişkin bilgisayar öğretmen adaylarının, “Öğrenciyi Tanıma” ana yeterliği altındaki “Öğrenciyi Değer Verme” alt yeterliğini kazanma durumlarının yüksek olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, Bilgisayar Öğretmenliği, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri.

The Opinions of Computer Teacher Trainees On Generic Teacher Competencies

ABSTRACT

The aim of the research is to determine the opinions of Computer Education and Instructional Technologies (CEIT) Department 4th grade teacher trainees on “Generic Teacher Competencies” (GTC). 4th Grade teacher trainees of CEIT Department affiliated to Ankara University Faculty of Educational Sciences in 2006-2007 academic year constitute the study group of the research and all students were included in the study within the scope of the research. The survey of “GTC” developed by Ministry of National Education in collaboration with Higher Education System (2006) was utilized as data collection instrument. Survey of “GTC” utilized as data collection instrument include six main fields of competencies. At the end of the research, it was found out that the opinions of computer teacher trainees are high considering their acquiring level of sub-competency of “Valuing the Student” included in the main competency of “Knowing the Student” regarding the following issues; gender, whether they select the department voluntarily and whether they are going to work as teacher in the future according to the acquiring level of “GTC”.

Keywords: Computer and Instructional Technologies Education, Computer Teaching, Generic Teacher Competencies.

GİRİŞ

Bilgisayar ve bilgisayara dayalı teknolojilerin günlük yaşamımızın bir parçası olarak kullanıldığı yeni toplum yapısı “Bilgi Toplumu” olarak isimlendirilmektedir. Yirmi birinci yüzyılda bilgi toplumuna uyum

¹ Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi BÖTE Bölümü Cebeci / ANKARA, numanoğlu@education.ankara.edu.tr

² Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi BÖTE Bölümü Cebeci / ANKARA

sağlayabilecek bireyleri yetiştirme işi eğitim sürecinde; aktif, üretken, bağımsız düşünen, bilimsel düşünme gücüne sahip, sabırlı, kendini geliştiren, yaratıcı ve yenilikçi öğretmenlere düşmektedir.

Öğrenme ve öğretme gibi eğitim sisteminin temel işlevleri konusunda var olan algıların değiştiği, sistemin en önemli öğelerinden birini oluşturan okulun var olan yapı ve işleyişini sorgulama gereğinin ortaya çıkması, öğretmen kavramını değişen rol ve sorumluluklarını ve özelliklerini de yeniden ele almayı gerektirmektedir (Saylan ve Yurdakul, 2005: 459). Eğitim sürecinde okul sisteminin en önemli ve temel öğelerini; öğrenci, program ve öğretmen olarak gören Sönmez (2003: 2), bunlardan birisinin olmaması durumunda eğitim ve okulun olamayacağını vurgulamaktadır. Araştırma bulgularına göre ise etkili öğretimi sağlayan temel etkenler öğretmen ve öğrencidir (Balcı, 1993: 30). Alkan'a (1998: 12; 2000: 193) göre öğretmen, eğitim sektörü ile ilgili sosyo-kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan bir meslek adamı olarak insan davranışlarını oluşturmada görevli, olağan üstü bir güç ve uzman kişidir. Sönmez (2003: 3) ise öğretmeni, "eğitim ortamında istedik davranışları kazandıran profesyonel kişi" olarak tanımlamaktadır. Öğretmen eğitim-öğretim sürecinde hem çevrenin bir parçası hem de düzenleyicisi konumundadır (Taşdemir, 2007: 172). Ayrıca, özenle hazırlanan; eğitim ortamlarından, öğretim programlarından, öğretim materyallerinden vb. optimum düzeyde yararlanabilmek için nitelik olarak yetkin öğretmenlere ihtiyaç vardır.

Öğretmen eğitim öğretim sürecinin temel taşı olarak değerlendirilmektedir. İlgili literatür incelendiğinde öğretmenden genel olarak beklenenlerin ise; öğretim sürecinde öğrencinin gereksinimlerini ve bireysel farklılıkları dikkate alması, insan ilişkilerini ve iletişim becerilerini geliştirebilmesi, öğrencileri grup çalışmalarına özendirme ve grupta aktif rol almalarını sağlayabilmesi, boş zamanları değerlendirmede danışmanlık yapabilmesi, çevre incelemelerine rehberlik edebilmesi, öğrenciyi merkeze alması, özel eğitime ihtiyaç duyanlara yardım edebilmesi, öğretimi planlaması, öğretim sırasında uygun ve farklı yöntem ve teknikleri kullanması, öğrencinin bilişsel, duyuşsal, devimsel davranışlarını uygun yöntem ve araçlarla değerlendirmesi, öğretim materyallerini hazırlaması, öğrencileri doğru davranışlar sergilemeleri için özendirmesi, disiplinler arasında bağlantı kurabilmesi, öğrenmeyi öğrenmesi ve öğrendiğini öğretebilmesi, bilgiye ulaşma yol ve yöntemlerini öğrenciye kazandırması, zeka türleri ve öğrenme stillerini bilmesi, mesleğe hazırlamada öğrencilere yardımdan kaçınmaması, analiz ve eleştiri yapabilen bir düşünme yeteneğine sahip olması, yansıtıcı düşünce sistemine sahip olması, yeterli alan bilgisi ve alan öğretimi bilgisine sahip olması (Erden, 1998: 45; Çeliköz, 2000: 378; Ergezen, 2003; Eşme ve diğerleri, 2003; Aksu, 2005: 25; Onural, 2005: 454; Kavcar ve diğerleri, 2007) biçiminde ifade edilmektedir.

Bu bağlamda yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi öğretmenin bu beklentileri karşılayabilmesi için çok iyi yetişmiş olması ve özellikle öğretmenlik mesleğinin gereğini yerine getirebilecek genel ve özel yeterliklere sahip olması gerekmektedir. Geleneksel olarak alanla ilgili kaynaklarda, öğretmenlik mesleğinin gereğini yerine getirmek için öğretmen yeterlikleri; genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi olarak belirtilmektedir (Erden, 1998: 25; Alkan, 2000: 192; Gündüz, 2003: 42). Ancak, bu sınıflamanın öğretmenlik mesleği ile ilgili belirlenen roller ve bu rolleri gerçekleştirebilmek için gereken yeterlikleri açıklamada yetersiz kaldığı ifade edilmektedir (Gündüz, 2003: 42). Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 1999'dan bu yana öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklere ilişkin pek çok çalışma yapılmıştır.

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesinde "Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan, özel bir ihtisas mesleğidir... Öğretmenlik mesleğine hazırlık; genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır. Yukarıda belirtilen nitelikleri kazanabilmeleri için, hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır. Bu öğrenim lisans öncesi, lisans ve lisansüstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere de imkân verecek biçimde düzenlenir." ifadesi yer almaktadır. Ayrıca, aynı kanunun öğretmenlerin nitelikleri ve seçimine ilişkin 45. maddesinde ise, "Öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikler Millî Eğitim Bakanlığı'nca tespit olunur." (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973) ifadesine yer verildiği görülmektedir.

"Yeterlik" kavramı farklı şekillerde tanımlanmaktadır. "Bir kişiye belirli bir rolü oynayabilme gücünü kazandıran özelliklerin varlığı veya bu rolü oynayabilmesini engelleyen özelliklerin yokluğu" (McCleary, 1973, Akt. Bursalıoğlu, 1981: 5) bu tanımlardan birisidir. Diğer bir tanıma göre ise, "kişinin çevredeki belli bir yerde, gerekli bir işi, gerekli olduğu zamanda yapabilmesidir" (Bursalıoğlu, 1981: 5). MEB'e (2006: 11) göre ise yeterlik; "Bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumudur.". Yeterlik, tek kelime ile bu alanlardan meydana gelir. Yeterlik alanları bir kişinin belli bir makamın görevlerini yerine getirebilmesi için göstermesi gereken yeterlikleri kapsayan alanlardır (Bursalıoğlu, 1981: 5).

Nitelikli bireylerin yetiştirilmesinde yukarıda da söz edildiği gibi öğretmenin mesleğindeki yeterliği en çok dikkati çeken durumdur. Öğretmenlerin meslek bilgisi konusunda ve eğitim ihtiyaçlarındaki değişim doğrultusunda kendilerini sürekli yenileyerek; yeni bilgi, beceri ve tutumlar kazanmaları, çağdaş eğitim anlayışını öğrenmeleri, yeni teknolojileri eğitim-öğretim sürecinde kullanmaları ve öğrencilerin değişen gereksinimlerini karşılama yeterliklerine sahip olmaları gerekmektedir ki (Özer, 2005: 217; Gözütok, 2006: 42; Gözütok ve Karacaoğlu, 2007: 374), gün geçtikçe öğretmenlerden daha fazla beklenti içerisine giren toplumun isteklerini karşılayabilmeleri sağlanabilmelidir. Değişen ve gelişen koşullara paralel olarak öğretmenlerin rollerinde de farklılaşmalar ortaya çıkmıştır (Özkan, 2005). Günümüzde eğitim bilimindeki gelişmeler doğrultusunda öğretmenlerin: Çoklu Zeka, Öğrenme Stilleri, Öğrenmeyi Öğrenme / Öğretme, Disiplinler Arası Yaklaşım, Etkin Öğrenme, Öğrenci Merkezli Eğitim, Etkili İletişim, Çoklu Değerlendirme vb. eğitim yaklaşımlarının gerektirdiği becerilere de sahip olmaları beklenmektedir (Eşme ve diğerleri, 2003).

Bu bağlamda öğrenme-öğretme sürecinde öğretmenlerin; öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yaratarak, onların eğitim ve öğretimlerinde etkili rol oynayabilmeleri ve eğitim alanında belirlenen amaç ve hedeflere ulaşılabilmesi için kişisel ve alanlarına özgü belirli yeterlikleri, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarıyla, öğretmen adayı iken veya öğretmenlik mesleğini yaparken kazanmış olmaları gerekmektedir (Küçükahmet, 1999: 3; Okçabol, 2005: 18).

Tüm bu gerekçeler doğrultusunda öğretmen yeterlikleri konusunda MEB'de çalışmalar yapıldığı bilinmektedir. MEB Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi'nin yaptığı (1999) "Çağdaş Öğretmen Profili" başlıklı çalışmada, öğretmen nitelikleri ortaya konmaya çalışılmıştır (Akt. İlhan, 2004). Daha sonra 8 Şubat 2000'de Temel Eğitime Destek Projesi, imzalanan Finansman Anlaşması ile yürürlüğe girmiştir (MEB, 2006: 1). Bu çalışmalar ışığında 12 Temmuz 2002'de yürürlüğe konulan yeterlikler: "Eğitime-Öğretme Yeterlikleri",

“Genel Kültür Bilgi ve Becerileri” ve “Özel Alan Bilgi ve Becerileri” alt başlıklarından oluşmaktadır (MEB, 2002: 4; İlhan, 2004; Şahin, 2004).

2002 yılı Eylül ayında faaliyetlerine başlanan Temel Eğitime Destek Projesi'nin bileşenlerinden birisi de öğretmen eğitimidir (MEB, 2006: 1). MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'ne verilen bu görev bağlamında çalışmalara başlayan genel müdürlükte öğretmen yeterliklerine ilişkin taslağı oluşturmak üzere yabancı uzmanların eşgüdümünde bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyonca öğretmenlik mesleğinin yeterlikleri için 6 ana yeterlik, bu yeterliklere bağlı olarak 38 alt yeterlik ve 251 performans göstergesi tespit edilerek tüm paydaşların (eğitim fakülteleri, ilköğretim müfettişleri, öğretmenler, sivil toplum kuruluşları) eleştirel desteklerini almak ve tartışmaya açmak üzere “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Taslağı” hazırlanmıştır (Gürkan ve diğerleri, 2004; MEB, 2006: 3-4).

Temel Eğitime Destek Projesi'nin “Öğretmen Eğitimi” bileşeni kapsamında “Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü” bünyesinde çalışan komisyonlarca hazırlanan taslağa gelen eleştiriler doğrultusunda “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” geliştirilmiştir. Kasım 2006'da yürürlüğe giren bu yeterlik listesi; “Kişisel ve Meslekî Değerler-Meslekî Gelişim”, “Öğrenciyi Tanıma”, “Öğretme ve Öğrenme Süreci”, “Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme”, “Okul-Aile ve Toplum İlişkileri” ve “Program ve İçerik Bilgisi” olmak üzere 6 ana yeterlik, bu yeterliklere ilişkin 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesinden oluşmaktadır (MEB, 2006: 9).

Öğretmenlik mesleği; özel uzmanlık bilgi ve becerileri gerektiren bir alan olarak kabul edildiğinde öğretmen adaylarının belirli yeterlikleri kazanabilmeleri için, hizmet öncesi eğitim sürecinin beklenen nitelikte olması önemlidir. Ünsal ve Ekşioğlu (2007: 447), bugünkü öğretmen yetiştirme programının “daha iyi bir programla nitelikli, entelektüel ve topluma hizmet eden öğretmenlerin yetiştirilmesini hedeflediğini” belirtmektedir.

Bu bağlamda, 1998 yılında Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından hazırlanan ve 2006-2007 öğretim yılında bilgisayar öğretmeni yetiştirmeyi hedefleyen BÖTE Bölümleri'nin öğretim programlarında öğrenciler; özel alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültüre yönelik dersleri almaktadırlar. Öğretmen yetiştirme programlarında yeni uygulama ile getirilen yeniliklere bakıldığında; programların genellikle, %50 alan bilgisi ve becerileri, %30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %20 genel kültür derslerini içerdiği görülmektedir (YÖK, 2007b). BÖTE bölümlerinin öğretim programlarında %58 alan bilgisi ve becerileri, %25 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %17 genel kültür dersleri yer almaktadır (YÖK, 2007a).

Öğretmen adaylarının özel alan yeterliklerini ve öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini kazanma düzeylerinin belirlenmesine yönelik araştırmaların yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Mahiroğlu (2004: 435) tarafından öğretmenlik yeterlilikleri bakımından eğitim fakültelerinin öğrencilerini yetiştirme düzeylerine ilişkin tarama tipinde bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada MEB'in Öğretmen Yeterlilikleri içinde yer alan ve 14 alt bölüm ve 206 yeterlilikten oluşan Eğitim ve Öğretme Yeterlilikleri veri toplama aracı (dörtlü Likert tipi bir ölçek) olarak kullanılmıştır (Mahiroğlu, 2004: 438). Bilgisayar öğretmen adaylarının, özel alan ve öğretmenlik meslek bilgisi yeterliklerini kazanma düzeylerinin belirlenebilmesine yönelik araştırmalara bakıldığında, Keser ve Bayır (2007: 182) tarafından özel alan yeterliklerini kazanma düzeylerini belirlemeye ilişkin bir araştırma yapıldığı, ancak, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerine yönelik bir araştırmanın

yapılmadığı görülmüştür. Bu nedenle bilgisayar öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini kazanma düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırmaya gereksinim duyulmuştur.

Bu çalışmanın amacı; BÖTE Bölümü dördüncü sınıfta okuyan bilgisayar öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”ni kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Çalışma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2006-2007 öğretim yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi BÖTE Bölümü’ne devam eden dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma 39 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak MEB ve YÖK’ün ortaklaşa çalışmaları sonucu oluşturulan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” esas alınarak bir anket formu hazırlanmıştır. Anket “Kişisel Bilgiler” ve “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” olmak üzere iki bölümden oluşmuştur. Bu veri toplama aracında “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”; (1) Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim, (2) Öğrenciyi Tanıma, (3) Öğretme ve Öğrenme Süreci, (4) Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme, (5) Okul, Aile ve Toplum İlişkileri, (6) Program ve İçerik Bilgisi olmak üzere altı ana yeterlik alanı yer almıştır.

Her ana yeterlik, öğretmende bulunması gereken alt yeterlikler ve bu yeterliklere ait performans göstergelerinden oluşturulmuştur. Öğretmen adayları “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”; 6 ana yeterlik, 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergelerini kazanma durumlarına ilişkin görüşlerini “Evet”, “Kısmen” ve “Hayır” şeklinde belirtmişlerdir. “Kişisel Bilgi Formu” ve “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri Formu” yoluyla toplanan verilerin analizi için “SPSS 13.0 for Windows” paket programında veri girişi yapılmıştır. Veri girişi tamamlandıktan sonra araştırmanın amaçları doğrultusunda frekans (f), yüzde (%) ve aritmetik ortalamaları (\bar{X}) hesaplanmıştır.

BULGULAR ve YORUMLAR

Çalışmanın amacı doğrultusunda veri toplama aracından elde edilen bulgular ve yorumlar “Kişisel Bilgiler” ve “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” başlıkları altında verilmiştir.

3.1. Kişisel Bilgilere Ait Bulgular

Araştırmaya katılan BÖTE bölümü dördüncü sınıf öğrencilerinin %46,15’i (n=18) kız ve %53,85’i (n=21) erkektir ve gerek kız gerekse erkek öğrencilerin bilgisayar öğretmenliğini tercih oranlarının yakın olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %51,28’i (n=20) öğrenim gördükleri bölüme isteyerek geldiklerini belirtmelerine rağmen %48,72’si (n=19) bölüme istemeyerek geldiklerini belirtmişlerdir, buna göre bilgisayar öğretmen adaylarından bölümü isteyerek tercih edenlerin mesleklerinde başarılı olmalarını sağlayacak genel alan yeterliklerinin diğerlerine göre daha yüksek olacağı varsayılabilir. Bu durum da, öğretmen adaylarının mesleğe atıldıklarında yeterli performans ve çabayı göstererek, kendilerini öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini kazanma ya da eksikliklerini tamamlama konusunda olumlu yönde motive edecekleri şeklinde yorumlanabilir. Öğrencilerin %66,67’si (n=26) mezun olunca bilgisayar öğretmeni olarak görev yapmak istediğini, %33,33’ü (n=13) ise mezun olunca bilgisayar öğretmeni olarak görev yapmak istemediğini belirtmiştir. Araştırma kapsamındaki BÖTE bölümü, ilköğretim kademesine bilgisayar öğretmeni yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarıdan fazlası (%66,67) mezun olduktan sonra bilgisayar öğretmeni olarak görev yapmak istediğini belirtmiştir. Ancak bölüme istemeyerek gelen %48,72’lik kısımdan bir grup öğrenci de

mezun olduklarında öğretmenlik mesleğini yapacakları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu durum uygulamada bazı sorunların yaşanabileceğinin de göstergesi sayılabilir.

3.2. Öğretmenlik Mesleği Genel Alan Yeterliklerine Ait Bulgular

Araştırma kapsamına giren bilgisayar öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”ndeki 6 ana yeterlik alanını kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin genel ortalamaları Çizelge 1’de verilmiştir.

“Öğrenciyi Tanıma” alt yeterliklerinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama en yüksek (2,75) ve “Okul, Aile ve Toplum İlişkileri”ne ilişkin yeterliklerin kazanılma durumuna ait genel ortalama ise en düşüktür (2,59). Bu durum adayların; aileleri ve okul çevresini, okulun ve eğitim sürecinin gelişiminde, sosyo-kültürel ve ekonomik düzeyleri bağlamında teşvik edebilecekleri gerçeğinden kaynaklanmış olabilir.

Çizelge 1: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine Ait Ana Yeterlik Ortalama Değerleri

Ana Yeterlikler	\bar{X}
A. Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim	2,67
B. Öğrenciyi Tanıma	2,75
C. Öğretme ve Öğrenme Süreci	2,69
D. Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme	2,60
E. Okul, Aile ve Toplum İlişkileri	2,59
F. Program ve İçerik Bilgisi	2,60
Toplam	2,65

Araştırmaya katılan bilgisayar öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”ne ait alt yeterliklerdeki performans göstergelerini kazanma durumlarına ilişkin bulgular ve yorumlar sırasıyla aşağıda verilmiştir:

3.2.1. Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim Yeterliğine İlişkin Performans Göstergeleri

Adayların “Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim” ana yeterliğine ilişkin genel ortalamalarının 2,67 olduğu görülmektedir. Bu ana yeterliğin alt yeterlik performans göstergelerini kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin genel ortalamaları sırasıyla: A1. Öğrencilere Değer Verme, Anlama ve Saygı Gösterme 2,75, A2. Öğrencilerin, Öğrenebileceğine ve Başaracağına İnanma 2,73, A3. Ulusal ve Evrensel Değerlere Önem Verme 2,82, A4. Öz Değerlendirme Yapma 2,67, A5. Kişisel Gelişimi Sağlama 2,66, A6. Mesleki Gelişmeleri İzleme ve Katkı Sağlama 2,64, A7. Okulun İyileştirilmesine ve Geliştirilmesine Katkı Sağlama 2,68 ve A8. Mesleki Yasaları İzleme, Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirme 2,44’dür.

Bu ana yeterlik altında alt yeterlik performans göstergelerine ait genel ortalamaların; en yüksek (2,82) “Ulusal ve Evrensel Değerlere Önem Verme” ve en düşük (2,44) “Mesleki Yasaları İzleme, Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirme” yeterlik alanlarında olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının, “Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim Yeterliklerine” ilişkin performans göstergelerinin ortalama değerleri incelendiğinde, kazanma durumlarının yeterli düzeyde olduğu belirtilebilir. Ancak, öğretmen adaylarının “Mesleki Yasaları İzleme, Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirme” alt yeterlik performans göstergelerini kazanma durumlarının düşük düzeyde ($\bar{X}=2,44$) olduğu belirlenmiştir. Bu da adayların; öğretmen görev, hak ve sorumlulukları ile ilgili kanun, tüzük, yönetmelik, genelge vb. izleme konusunda yetersizliklerinin, henüz göreve başlamadıklarından kaynaklanabileceği şeklinde yorumlanabilir.

3.2.1.1. Cinsiyet: Kız ve erkek öğretmen adaylarının birinci ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden biri olan “Ulusal ve Evrensel Değerlere Önem Verme”de en yüksek genel ortalamanın kızlarda 2,85 ve erkeklerde 2,80 olduğu görülmekle birlikte, “Mesleki Yasaları İzleme, Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirme”de ise en düşük genel ortalamanın kızlarda 2,46 ve erkeklerde 2,43 olduğu görülmektedir. “Ulusal ve Evrensel Değerlere Önem Verme” alt yeterliğinin kız öğretmen adaylarında yüksek olmasının nedeni olarak, kızların toplumumuzdaki kendine özgü kültürel yapıya daha bağlı olarak yetiştirilmeleri olduğu ileri sürülebilir. Aynı şekilde kız öğretmen adaylarının bu alt yeterlikteki tüm performans göstergelerini kazanma durumlarına ilişkin genel ortalamalarının erkek öğretmen adaylarından yüksek olması da bu durumu desteklemektedir.

3.2.1.2. Bölümü İsteyerek Seçme: Bilgisayar öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümü isteyerek seçip seçmeme durumlarına göre birinci ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden “Ulusal ve Evrensel Değerlere Önem Verme”de en yüksek genel ortalamanın bölümü isteyerek seçenlerde 2,84 ve bölümü istemeyerek seçenlerde ise 2,80 olduğu görülmektedir. “Mesleki Yasaları İzleme, Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirme”de ise en düşük genel ortalamanın bölümü isteyerek seçenlerde 2,43 ve bölümü istemeyerek seçenlerde 2,46 olduğu görülmektedir. “Ulusal ve Evrensel Değerlere Önem Verme” alt yeterliğinin her iki grupta da genel ortalamalarının yüksek çıkmasının demokratik yaşamdan kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir. Buna karşın bölümü istemeyerek seçen öğretmen adaylarının mesleki yasa, yönetmelik, tüzük vb. izleme ve bu çerçevede üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirme konusunda, diğer gruptan yüksek bir genel ortalamaya sahip olmaları önemli bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.2.1.3. Öğretmenlik Mesleğini Yapmayı İsteme: Bilgisayar öğretmen adaylarının mezun oldukları zaman öğretmenlik mesleğini yapıp yapmama durumlarına göre birinci ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden “Ulusal ve Evrensel Değerlere Önem Verme”de en yüksek genel ortalamanın öğretmenlik yapmayı isteyenlerde 2,81, öğretmenlik yapmayı istemeyenlerde ise 2,84 olduğu görülmekle birlikte; “Mesleki Yasaları İzleme, Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirme”de ise en düşük genel ortalamanın öğretmenlik yapmayı isteyenlerde 2,45 ve istemeyenlerde de 2,42 olduğu görülmektedir. Öğretmenlik yapmayı düşünmeyen adayların “Ulusal ve Evrensel Değerlere Önem Verme” alt yeterliğindeki genel ortalamalarının yüksek çıkması ise demokratik hak ve hürriyetleri benimseyerek, öğrenme-öğretme süreçlerinin yapılandırılmasının farkındalığı konusundaki duyarlılıklarının öğretmenlik yapmayı isteyen gruptaki adaylardan daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

3.2.2. Öğrenciyi Tanıma Yeterliğine İlişkin Performans Göstergeleri

Bilgisayar öğretmen adaylarının “Öğrenciyi Tanıma”ya ilişkin performans göstergelerini kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin genel ortalamalarının 2,75 olduğu görülmektedir. Bu alt yeterliğe ilişkin performans göstergelerinin genel ortalamaları sırasıyla: B1. Gelişim Özelliklerini Tanıma 2,77, B2. İlgi ve İhtiyaçları Dikkate Alma 2,71, B3. Öğrenciyi Değer Verme 2,90 ve B4. Öğrenciyi Rehberlik Etmek 2,61’dir.

Bilgisayar öğretmen adaylarının “Öğrenciyi Tanıma”ya ilişkin performans göstergelerini kazanmaya ilişkin görüşlerinin ortalaması 2,90 ile 2,61 arasında değişmektedir. Bu alt yeterlik alanlarından “Öğrenciyi Değer Verme” boyutundaki performans göstergelerini öğretmen adaylarının en yüksek genel ortalama (2,90) ile kazandıkları görüşünde oldukları görülmektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının, her öğrenciyi tek birey olarak kabul edecekleri, bedensel ve ruhsal gelişim özelliklerini dikkate alacakları, öğrenme stillerine uygun

süreci planlayacakları ve en önemlisi de öğrencilerin ilgi istek ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurabilecekleri görüşünde oldukları söylenebilir.

3.2.2.1. Cinsiyet: Bilgisayar öğretmen adaylarının ikinci ana yeterlik alanında bulunan “Öğrenciye Değer Verme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini kazanma durumlarına ilişkin verdikleri yanıtlardan; en yüksek genel ortalamanın 2,94 ile kızlarda, 2,87 ile erkeklerde olduğu görülmektedir. Buna karşın yine “Öğrenciye Rehberlik Etmek”de ise en düşük genel ortalamanın kızlarda 2,62, erkeklerde 2,60 olduğu görülmektedir. Elde edilen bulguya dayalı olarak, bilgisayar öğretmen adaylarının “Öğrenciyi Tanıma” yeterlik alanında öncelikle öğrenciye değer verme alt yeterliğini kazandıklarını düşündükleri söylenebilir. Bu bağlamda, kız ve erkek bilgisayar öğretmen adaylarının öğrenciyi birey olarak kabul ettikleri, buna bağlı olarak da bütün öğrencilerine eşit davranacakları düşüncesi içinde oldukları ileri sürülebilir.

3.2.2.2. Bölümü İsteyerek Seçme: Bilgisayar öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümü isteyerek seçip seçmeme durumlarına göre ikinci ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden “Öğrenciye Değer Verme”de en yüksek genel ortalamanın bölümü isteyerek seçenlerde 2,91, bölümü istemeyerek seçenlerde ise 2,89 olduğu görülmekle birlikte; “Öğrenciye Rehberlik Etmek”de ise en düşük genel ortalamanın her iki grupta da 2,61 olduğu görülmektedir. Burada adayların öncelikle, öğrenme-öğretme sürecinde öğrenciye rehberlik etmekten ziyade öğrenciyi bir birey olarak kabul etmenin gerekliliği düşüncesine odaklandıkları söylenebilir. Bu da öğretmenin süreçteki başarısının temeli için önemli bir konudur.

3.2.2.3. Öğretmenlik Yapmayı İsteme: Bilgisayar öğretmen adaylarının mezun oldukları zaman öğretmenlik mesleğini yapıp yapmama durumlarına göre ikinci ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden “Öğrenciye Değer Verme”de en yüksek genel ortalamanın öğretmenlik yapmayı isteyenlerde 2,87, öğretmenlik yapmayı istemeyenlerde ise 2,97 olduğu görülmekle birlikte; “Öğrenciye Rehberlik Etmek”de ise en düşük genel ortalamanın öğretmenlik yapmayı isteyenlerde 2,63 ve istemeyenlerde de 2,57 olduğu görülmektedir. Adayların görüşlerinden öğretmenlik mesleğini yapmayı isteyenlerin, öğretmenden beklenen öğrenciye rehberlik etme konusunda duyarlı oldukları görülmekle birlikte, her öğrenciyi kendi başına bir birey olarak kabul etmek konusunda öğretmenlik yapmayı istemeyenlerin, isteyenlere göre daha yüksek duyarlılık içinde oldukları söylenebilir.

3.2.3. Öğretme ve Öğrenme Süreci Yeterliğine İlişkin Performans Göstergeleri

Öğretmen adaylarının “Öğretme ve Öğrenme Süreci”ne ilişkin performans göstergelerini kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin genel ortalamalarının 2,69 olduğu görülmektedir. Bu alt yeterliğe ilişkin performans göstergelerinin genel ortalamaları sırasıyla: C1. Dersi Planlama 2,80, C2. Materyal Hazırlama 2,76, C3. Öğrenme Ortamlarını Düzenleme 2,72, C4. Ders Dışı Etkinlikler Düzenleme 2,50, C5. Bireysel Farklılıkları Dikkate Alarak Öğretimi Çeşitlendirme 2,63, C6. Zaman Yönetimi 2,65 ve C7. Davranış Yönetimi 2,77’dir.

Elde edilen bulguya dayalı olarak, öğretmen adaylarının “Öğretme ve Öğrenme Süreci”ne ilişkin performans göstergelerini kazanma durumlarına ilişkin genel ortalamaları 2,80-2,50 arasında değişmektedir. Ancak adayların, bu alt yeterliğe ilişkin performans göstergelerini kazanma ortalamaları; “Dersi Planlama”da en yüksek ($\bar{X}=2,80$), “Ders Dışı Etkinlikler Düzenleme”de ise en düşük ($\bar{X}=2,50$) düzeyde olmuştur. Bu durumun bilgisayar öğretmen adaylarının, “Öğretmenlik Uygulaması” dersi içerisinde ders planı hazırlayıp uygulamalarından dolayı yüksek olabileceği düşünülürken; ders dışı etkinlikler düzenleme olanağı

bulamamaktan dolayı ise bu performans göstergesini kazanma ortalamalarının düşük olduğu ileri sürülebilir. Çünkü bu konuda adayların lisans öğrenimleri sırasında deneyim kazanma olanakları bulunmamaktadır.

3.2.3.1. Cinsiyet: Üçüncü ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden “Davranış Yönetimi” ve “Materyal Hazırlama”da en yüksek genel ortalama kızlarda 2,83 iken, erkeklerde “Dersi Planlama” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerinin en yüksek genel ortalaması 2,81’dir. Buna karşın kızlar 2,52’lik ve erkeklerde 2,48’lik genel ortalama değerleri ile “Ders Dışı Etkinlikler Düzenleme” alt yeterlik alanında en düşük genel ortalama değerlerine sahiptirler. Elde edilen bulguya dayalı olarak, bilgisayar öğretmen adaylarından kızların “Davranış Yönetimi” ve “Materyal Hazırlama” alt yeterlik alanlarında, kendilerini performans göstergelerini kazanmış olarak gördükleri söylenebilir. Erkek bilgisayar öğretmen adaylarının ise “Dersi Planlama” konusunda aynı görüşte oldukları anlaşılmaktadır. Buna karşın adayların “Ders Dışı Etkinlikler Düzenleme” alt yeterlik alanında cinsiyete göre kazanma durumlarını düşük düzeyde algıladıkları ifade edilebilir. Bu bağlamda bilgisayar öğretmen adaylarının, eğitim öğretim sürecinde dersi destekleyici materyaller kullanarak, sürece etkin katılım sağlamaya motivasyonlarının yüksek olduğu söylenebileceği gibi lisans öğrenimleri sırasında aldıkları “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” dersinin amacına ulaştığı söylenebilir.

3.2.3.2. Bölümü İsteyerek Seçme: Üçüncü ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden “Dersi Planlama”da ve “Davranış Yönetimi”nde en yüksek genel ortalamanın bölümü isteyerek seçenlerde 2,82 olduğu görülürken; “Dersi Planlama”da en yüksek genel ortalamanın bölümü istemeyerek seçenlerde 2,78 olduğu görülmektedir. Buna karşın “Ders Dışı Etkinlikler Düzenleme”de ise en düşük genel ortalamanın bölümü isteyerek seçenlerde 2,49 ve bölümü istemeyerek seçenlerde 2,50 olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgu, adaylara öğrenme-öğretme sürecinde ders planının öneminin kazandırıldığı şeklinde yorumlanabilir.

3.2.3.3. Öğretmenlik Yapmayı İsteme: Bilgisayar öğretmen adaylarının mezun oldukları zaman öğretmenlik mesleğini yapıp yapmama durumlarına göre üçüncü ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden “Dersi Planlama”da en yüksek genel ortalamanın öğretmenlik yapmayı isteyenlerde 2,78, öğretmenlik yapmayı istemeyenlerde ise 2,85 olduğu görülmektedir. Buna karşın “Ders Dışı Etkinlikler Düzenleme”de en düşük genel ortalamanın öğretmenlik yapmayı isteyenlerde 2,46 olmasına rağmen, “Zaman Yönetimi”nde öğretmenlik yapmayı istemeyenler 2,51’lik genel ortalama değeri ile en düşük değerde görülmektedir. Bu bağlamda; adayların zaman yönetimi konusunda ders içi ve ders dışı çalışmalarda zamanı etkili kullanabilme becerilerinin istenen düzeyde olmaması, öğretmenlik yapmayı istemediklerinden kaynaklanmış olabilir.

3.2.4. Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme Yeterliğine İlişkin Performans Göstergeleri

Bilgisayar öğretmen adaylarının “Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme”ye ilişkin performans göstergelerini kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin genel ortalamalarının 2,60 olduğu görülmektedir. Bu alt yeterliğe ilişkin performans göstergelerinin genel ortalamaları sırasıyla: D1. Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Tekniklerini Belirleme 2,50, D2. Değişik Ölçme Tekniklerini Kullanarak, Öğrencinin Öğrenmelerini Ölçme 2,57, D3. Verileri Analiz Ederek Yorumlara, Öğrencinin Gelişimi ve Öğrenmesi Hakkında Geri Bildirim Sağlama 2,57 ve D4. Sonuçlara Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini Gözden Geçirme 2,75’dir.

Araştırmada “Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Tekniklerini Belirleme” alt yeterlik performans göstergelerine ilişkin genel ortalama değerinin en düşük ortalamaya ($\bar{X}=2,50$) sahip olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu bulguya dayalı olarak adaylara dört yıllık lisans eğitimleri boyunca, öğrencilerin gelişim ve öğrenmelerini değerlendirmeye ve ölçme sonuçlarını daha iyi bir eğitim süreci için kullanmaya yönelik olarak verilen “Öğretimi Planlama ve Değerlendirme” dersinin yeterli olmadığı düşünülebilir. Ayrıca, “Ölçme ve Değerlendirme” dersinin programa konması ile bu bulgu tutarlılık göstermektedir.

3.2.4.1. Cinsiyet: Dördüncü ana yeterlik alanında “Sonuçlara Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini Gözden Geçirme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerine verdikleri yanıtlardan; en yüksek genel ortalamanın kızlarda 2,80 ve erkeklerde 2,70 olduğu görülmektedir. Kızların “Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Tekniklerini Belirleme” alt yeterlik alanında 2,42’lik genel ortalama ile en düşük değere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Buna karşın erkeklerin “Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Tekniklerini Belirleme”, “Değişik Ölçme Tekniklerini Kullanarak Öğrencinin Öğrenmelerini Ölçme” alt yeterlik alanlarında 2,56’lık genel ortalama ile en düşük değerde olduğu görülmektedir. Bu alt yeterlik alanında adayların öğrenme-öğretme sürecinin önemini farkındalığını; hedef, ortam, yöntem-teknik, öğretim materyali ve etkinlikler boyutunda hissettikleri ifade edilebilir. Bu da sürecin en önemli parçası olan geliştirme aşamasının bilgisayar öğretmen adayları tarafından önemli görüldüğünü vurgulamaktadır.

3.2.4.2. Bölümü İsteyerek Seçme: Bilgisayar öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümü isteyerek seçip seçmeme durumlarına göre: Dördüncü ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden “Sonuçlara Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini Gözden Geçirme”de en yüksek genel ortalamının bölümü isteyerek seçenlerde 2,70, bölümü istemeyerek seçenlerde ise 2,80 olduğu görülmekle birlikte; “Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Tekniklerini Belirleme”de ise en düşük genel ortalamının bölümü isteyerek seçenlerde 2,51 ve bölümü istemeyerek seçenlerde 2,48 olduğu görülmektedir. “Sonuçlara Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini Gözden Geçirme”de bölümü istemeyerek seçenlerin diğer gruba göre yüksek değerde olması; bir işlemin sonuçlarına göre gerekli düzenlemelerin yapılması gerekliliğinin adaylara kazandırılmış olabileceği şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca, ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerinin belirlenmesi konusunda da bölümü isteyerek seçenlerin istemeyenlere göre yüksek değerde olması, öğrenme-öğretme sürecinde ölçme ve değerlendirmenin öğretim için kullanılmasının önemini farkında oldukları şeklinde yorumlanabilir.

3.2.4.3. Öğretmenlik Yapmayı İsteme: Bilgisayar öğretmen adaylarının mezun oldukları zaman öğretmenlik mesleğini yapıp yapmama durumlarına göre dördüncü ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden “Sonuçlara Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini Gözden Geçirme”de en yüksek genel ortalamının öğretmenlik yapmayı isteyenlerde 2,72, öğretmenlik yapmayı istemeyenlerde ise 2,80 olduğu görülmekle birlikte; “Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Tekniklerini Belirleme”de en düşük genel ortalamının sırasıyla 2,53-2,43 olduğu görülmektedir. “Sonuçlara Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini Gözden Geçirme”de öğretmenlik yapmayı istemeyenlerin diğer gruba göre yüksek değerde olması, bölümü istemeyerek seçen adayların görüşleri ile tutarlılık göstermektedir. Ayrıca, ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerinin belirlenmesi konusunda da bölümü isteyerek seçenlerin istemeyenlere göre yüksek değerde olması gibi, öğretmenlik yapmayı isteyenlerin istemeyenlere göre değerinin yüksek çıkması birbirini desteklemektedir.

3.2.5. Okul, Aile ve Toplum İlişkileri Yeterliğine İlişkin Performans Göstergeleri

Adayların “Okul, Aile ve Toplum İlişkileri”ne ilişkin performans göstergelerini kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin genel ortalamaları 2,59’dur. Bu alt yeterliğe ilişkin performans göstergelerinin genel ortalamaları sırasıyla: E1. Çevreyi Tanıma 2,62, E2. Çevre Olanaklarından Yararlanma 2,58, E3. Okulu Kültür Merkezi Durumuna Getirme 2,49, E4. Aileyi Tanıma ve Ailelerle İlişkilerde Tarafsızlık 2,65 ve E5. Aile Katılımı ve İşbirliği Sağlama 2,59’dur.

Adayların, “Okul, Aile ve Toplum İlişkileri”ne ilişkin performans göstergelerini kazanma ortalamalarının 2,65-2,49 arasında değiştiği görülmektedir. “Okulu Kültür Merkezi Durumuna Getirme” alt yeterlik performans göstergelerinin en düşük ($\bar{X}=2,49$) ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durumun, öğretmen adaylarının okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerini tanıyarak, topluma hizmet uygulamalarına yönelik çalışmalarda katkı sağlayabilmesi için gerekli alt yapının öğrenim yaşamları sırasında hayata geçirilememiş olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu boşluğun da BÖTE Bölümü için ancak, 2008-2009 öğretim yılında uygulamaya geçecek olan “Topluma Hizmet Uygulamaları” dersi ile ortadan kalkacağı düşünülebilir.

3.2.5.1. Cinsiyet: Beşinci ana yeterlik alanında “Çevreyi Tanıma” ve “Aileyi Tanıma ve Ailelerle İlişkilerde Tarafsızlık” alt yeterlik alanlarındaki performans göstergelerine verdikleri yanıtlardan; en yüksek genel ortalamanın 2,61 ile kızlarda bu iki alt yeterlik alanında olduğu görülmektedir. Buna karşın erkeklerin “Aileyi Tanıma ve Ailelerle İlişkilerde Tarafsızlık” alt yeterlik alanında 2,69 genel ortalama ile en yüksek değerde kızların hem de erkeklerin sırasıyla 2,46 ve 2,52’lik genel ortalama değerlerine sahip oldukları görülmektedir. Yukarıdaki bulgulara göre kız ve erkek bilgisayar öğretmen adaylarının ailelerle iletişimin önemini kavradıkları söylenebilir. Özellikle bayan öğretmen adaylarının, okulun bulunduğu çevrenin sosyo-kültürel ve ekonomik bağlamda eğitim-öğretim sürecinde önemli olduğunu düşündükleri “Çevreyi Tanıma” performans göstergesine verdikleri ortalama değer ile örtüşmektedir.

3.2.5.2. Bölümü İsteyerek Seçme: Beşinci ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden “Aileyi Tanıma ve Ailelerle İlişkilerde Tarafsızlık”da en yüksek genel ortalama bölümü isteyerek seçenlerde 2,74 olmasına rağmen, “Çevreyi Tanıma”da ise bölümü istemeyerek seçenlerin en yüksek genel ortalaması 2,62’dir. “Okulu Kültür Merkezi Durumuna Getirme”de ise en düşük genel ortalamanın bölümü isteyerek seçenlerde 2,54 ve bölümü istemeyerek seçenlerde 2,45 olduğu görülmektedir. Bölümü isteyerek seçen adayların okul ve aile ilişkileri konusunda daha bilinçli oldukları söylenebilir ki bu da “Aileyi Tanıma ve Ailelerle İlişkilerde Tarafsızlık” alt yeterliğine verdikleri yanıtlardan anlaşılmaktadır. Ayrıca, yine bölümü isteyerek seçenlerin topluma yönelik okul etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasında daha duyarlı oldukları ileri sürülebilir.

3.2.5.3. Öğretmenlik Yapmayı İsteme: Bilgisayar öğretmen adaylarının mezun oldukları zaman öğretmenlik mesleğini yapıp yapmama durumlarına göre: Beşinci ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden “Aileyi Tanıma ve Ailelerle İlişkilerde Tarafsızlık”da en yüksek genel ortalamanın öğretmenlik yapmayı isteyenlerde 2,68, “Çevreyi Tanıma”da ise öğretmenlik yapmayı istemeyenlerde 2,70 olduğu görülmektedir. Buna karşın “Okulu Kültür Merkezi Durumuna Getirme”de en düşük genel ortalamanın öğretmenlik yapmayı isteyenlerde 2,56 ve istemeyenlerde de 2,37 olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarından öğretmenlik yapmayı isteyenlerin öğrenme-öğretme sürecinin ayrılmaz parçası olan veli işbirliği konusunda

duyarlı oldukları görülürken, öğretmenlik yapmayı istemeyenlerin ise okul çevresini her yönüyle tanıma konusunda duyarlı oldukları görülmektedir. Ayrıca, öğretmenlik yapmayı istemeyenlerin topluma yönelik okul etkinlikleri içerisinde rol almak istemedikleri söylenebilir.

3.2.6. Program ve İçerik Bilgisi Yeterliğine İlişkin Performans Göstergeleri

Araştırmaya katılan adayların “Program ve İçerik Bilgisi”ne ilişkin performans göstergelerini kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin genel ortalamaları 2,60’dır. Bu ana yeterliğin alt yeterlik performans göstergelerini kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin genel ortalamaları sırasıyla: F1. Türk Milli Eğitiminin Amaçları ve İlkeleri 2,71, F2. Özel Alan Öğretim Programı Bilgisi ve Uygulama Becerisi 2,54 ve F3. Özel Alan Öğretim Programını İzleme-Değerlendirme ve Geliştirme 2,55’dir.

“Program ve İçerik Bilgisi” yeterliğine ait alt yeterlik ortalama değerlerine bakıldığında, “Türk Milli Eğitiminin Amaçları ve İlkeleri” alt yeterlik performans göstergelerine verilen cevapların ortalamalarının en yüksek ($\bar{X}=2,71$) olduğu anlaşılmaktadır. Bu da dört yıllık lisans eğitimi sonucunda eğitim sistemimizin temel değer ve ilkelerinin, adaylara kazandırılabilirdiğini göstermektedir. Ancak, “Özel Alan Öğretim Programı Bilgisi ve Uygulama Becerisi” alt yeterlik performans göstergelerini kazanma durumları için aynı şeyler söylenemeyebilir. Çünkü özel alanda gerekli olan öğrenme yollarını öğrenciye kazandırmak üzere; öğrenme ortamını, ders araç-gereç ve materyallerini etkili bir şekilde kullanabilme becerisini, adaylara gerekli olan tam donanımlı laboratuvar olanaklarının donanım, yazılım vb. yönlerden sınırlı olması nedeniyle kazandırılmadığı ile açıklanabilir.

3.2.6.1. Cinsiyet: Altıncı ve sonuncu ana yeterlik alanında ise “Türk Milli Eğitiminin Amaçları ve İlkeleri” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerine verdikleri yanıtlardan; en yüksek genel ortalamanın 2,77 ile kızlarda, 2,67 ile erkeklerde olduğu görülmektedir. “Özel Alan Öğretim Programı Bilgisi ve Uygulama Becerisi” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini kızlar en düşük 2,50’lik genel ortalama ile kazanma durumlarını belirtirlerken, erkekler ise “Özel Alan Öğretim Programını İzleme-Değerlendirme ve Geliştirme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini en düşük 2,56’lık genel ortalama ile kazanma durumlarını belirtmişlerdir. Elde edilen bu bulgu bayan ve erkek öğretmen adaylarının, Türk Milli Eğitimi’nin amaç ve ilkelerini öğrenme-öğretme sürecinde kazandıkları ve bunu da meslek hayatlarındaki faaliyetlerinde işe koşacakları şeklinde yorumlanabilir.

3.2.6.2. Bölümü İsteyerek Seçme: Altıncı ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans göstergelerinden “Türk Milli Eğitiminin Amaçları ve İlkeleri”nde en yüksek genel ortalamanın bölümü isteyerek seçenlerde 2,66, bölümü istemeyerek seçenlerde ise 2,77 olduğu görülmektedir. Buna karşın “Özel Alan Öğretim Programını İzleme-Değerlendirme ve Geliştirme”de en düşük genel ortalamanın bölümü isteyerek seçenlerde 2,61 olduğu görülürken; “Özel Alan Öğretim Programı Bilgisi ve Uygulama Becerisi”nde bölümü istemeyerek seçenlerin genel ortalamaları 2,44’dür. Bölümlerini isteyerek ve istemeyerek seçen adayların Türk Milli Eğitim Sistemi’nin dayandığı amaç ve ilkeleri, lisans öğrenimleri boyunca yüksek düzeyde kazandıkları ifade edilebilir. Bu süreçte bölümü isteyerek seçen öğretmen adaylarının, özel alan öğretim programları konusundaki algılarının diğer gruba göre yüksek olduğu ifade edilebilir. Bu da bölümü isteyerek seçenlerin alanlarındaki bilgilerden faydalanmak için çaba harcadıklarını göstermektedir.

3.2.6.3 Öğretmenlik Yapmayı İsteme: Bilgisayar öğretmen adaylarının mezun oldukları zaman öğretmenlik mesleğini yapıp yapmama durumlarına göre: Altıncı ana yeterlik alanındaki, alt yeterlik performans

göstergelerinden “Türk Milli Eğitiminin Amaçları ve İlkeleri”nde en yüksek genel ortalamanın öğretmenlik yapmayı isteyenlerde 2,68, öğretmenlik yapmayı istemeyenlerde ise 2,78 olduğu görülmekle birlikte; “Özel Alan Öğretim Programı Bilgisi ve Uygulama Becerisi”nde en düşük genel ortalamanın öğretmenlik yapmayı isteyenlerde 2,58, öğretmenlik yapmayı istemeyenlerde 2,46 olduğu görülmektedir. Öğretmenlik yapmayı isteyen ve istemeyen adayların Türk Milli Eğitim Sistemi’nin dayandığı amaç ve ilkeler konusundaki algılarının yüksek olduğu, ancak istemeyen adayların daha çok bu konuya duyarlı oldukları görülmüştür.

SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

4.1.1. Kişisel Bilgilere Ait Sonuçlar: BÖTE bölümü dördüncü sınıfta okuyan bilgisayar öğretmen adaylarının yarısından biraz fazlası erkek, yarısından biraz azı ise kızdır. Adayların yarısından biraz fazlası BÖTE bölümünü isteyerek seçmiştir. Adayların yarısından fazlası mezun olduktan sonra bilgisayar öğretmeni olarak görev yapmak istemektedir. Ancak BÖTE bölümünü isteyerek seçmeyen öğrencilerin bir kısmının da mezun olunca bilgisayar öğretmeni olarak görev yapmaları beklenmektedir.

4.1.2. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine Ait Sonuçlar: “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”ni kazanma durumlarına ilişkin bilgisayar öğretmeni adaylarının görüşlerine göre; “Öğrenciyi Tanıma” ana yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama en yüksek, “Okul, Aile ve Toplum İlişkileri” ana yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama ise en düşüktür. Ayrıca, “Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme” ana yeterliği ile “Program ve İçerik Bilgisi” ana yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalamalar birbirine eşittir.

4.1.2.1. Öğretmenlik Mesleği Alt Yeterliklerine Ait Sonuçlar: Öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”ne ait alt yeterlikleri kazanma durumlarına yönelik görüşlerine ilişkin sonuçlar ise şöyledir:

(1) “Kişisel ve Mesleki Değerler-Mesleki Gelişim” ana yeterliğinde “Ulusal ve Evrensel Değerlere Önem Verme” alt yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama en yüksek, “Mesleki Yasaları İzleme, Görev ve Sorumluluklarını Yerine Getirme” alt yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama ise en düşüktür.

(2) “Öğrenciyi Tanıma” ana yeterliğinde “Gelişim Özelliklerini Tanıma” alt yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama en yüksek, “Öğrenciye Rehberlik Etmek” alt yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama ise en düşüktür.

(3) “Öğretme ve Öğrenme Süreci” ana yeterliğinde “Dersi Planlama” alt yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama en yüksek, “Ders Dışı Etkinlikler Düzenleme” alt yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama ise en düşüktür.

(4) “Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme” ana yeterliğinde “Sonuçlara Göre Öğretme-Öğrenme Sürecini Gözden Geçirme” alt yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama en yüksek, “Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Tekniklerini Belirleme” alt yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama ise en düşüktür.

(5) “Okul, Aile ve Toplum İlişkileri” ana yeterliğinde “Aileyi Tanıma ve Ailelerle İlişkilerde Tarafsızlık” alt yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama en yüksek, “Okulu Kültür Merkezi Durumuna Getirme” alt yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama ise en düşüktür.

(6) “Program ve İçerik Bilgisi” ana yeterliğinde “Türk Milli Eğitiminin Amaçları ve İlkeleri” alt yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama en yüksek, “Özel Alan Öğretim Programı Bilgisi ve Uygulama Becerisi” alt yeterliğinin kazanılma durumuna ilişkin genel ortalama ise en düşüktür.

4.1.2.1.1. Cinsiyete Ait Sonuçlar: Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”ni kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin genel ortalamalarının; kızlarda ve erkeklerde “Öğrenciyi Tanıma” ana yeterlik alanında en yüksek (2,77 ve 2,73), kızlarda “Okul, Aile ve Toplum İlişkileri” ana yeterlik alanında en düşük (2,55) olduğu görülmektedir. Buna karşın 2,60 genel ortalama ile “Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme” ve “Program ve İçerik Bilgisi” ana yeterlik alanlarında erkeklerde genel ortalamasının en düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Ana yeterlik alanlarına göre araştırmaya katılan kız öğrenciler en yüksek genel ortalama (2,94) ile “Öğrenciyi Değer Verme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini kazandıkları görüşündedirler. Buna karşın “Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Tekniklerini Belirleme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini en düşük genel ortalama (2,42) ile kazanamadıklarını belirtmişlerdir. Ana yeterlik alanlarına göre araştırmaya katılan erkek öğrenciler en yüksek genel ortalama (2,87) ile “Öğrenciyi Değer Verme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini kazandıkları görüşündedirler. Buna karşın “Mesleki Yasaları İzleme, Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini en düşük genel ortalama (2,43) ile kazanamadıklarını belirtmişlerdir.

4.1.2.1.2. Bölümü İsteyerek Seçmeye Ait Sonuçlar: Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”ni kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin genel ortalamalarının; bölümü isteyerek seçenler ve seçmeyenlerde “Öğrenciyi Tanıma” ana yeterlik alanında en yüksek (2,76 ve 2,74), bölümü isteyerek seçenlerde “Öğrenmeyi Gelişimi İzleme ve Değerlendirme” ana yeterlik alanında en düşük (2,57) olduğu görülmektedir. Buna karşın 2,63 genel ortalama ile “Okul Aile ve Toplum İlişkileri” ana yeterlik alanında bölümü istemeyerek seçenlerin genel ortalamasının en düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Ana yeterlik alanlarına göre bölümü isteyerek seçen öğretmen adayları en yüksek genel ortalama (2,91) ile “Öğrenciyi Değer Verme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini kazandıkları görüşündedirler. Buna karşın “Mesleki Yasaları İzleme, Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini en düşük genel ortalama (2,43) ile kazanamadıklarını belirtmişlerdir. Ana yeterlik alanlarına göre bölümü istemeyerek seçen öğretmen adayları en yüksek genel ortalama (2,89) ile “Öğrenciyi Değer Verme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini kazandıkları görüşündedirler. Buna karşın “Özel Alan Öğretim Programı Bilgisi ve Uygulama Becerisi” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini en düşük genel ortalama (2,44) ile kazanamadıklarını belirtmişlerdir.

4.1.2.1.3. Öğretmenlik Yapmayı İstemeye Ait Sonuçlar: Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”ni kazanma durumlarına ilişkin görüşlerinin genel ortalamalarının; öğretmenlik yapmayı isteyen ve istemeyenlerde “Öğrenciyi Tanıma” ana yeterlik alanında en yüksek (2,74 ve 2,78), öğretmenlik yapmayı isteyenlerde “Öğrenmeyi Gelişimi İzleme ve Değerlendirme” ana yeterlik alanında en düşük (2,60) olduğu görülmektedir. Buna karşın 2,53 genel ortalama ile “Okul Aile ve Toplum İlişkileri” ana yeterlik alanında öğretmenlik yapmayı istemeyenlerde genel ortalamasının en düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Ana yeterlik alanlarına göre öğretmenlik yapmayı isteyen ve istemeyen öğretmen adayları en yüksek genel ortalama (2,87 ve 2,97) ile “Öğrenciyi Değer Verme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini kazandıkları görüşündedirler. Buna karşın öğretmenlik yapmayı isteyen öğretmen adayları “Mesleki Yasaları İzleme, Görev

ve Sorumlulukları Yerine Getirme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini en düşük genel ortalama (2,45) ile kazanamadıkları görüşündedirler. Öğretmenlik yapmayı istemeyen öğretmen adayları ise “Okulu Kültür Merkezi Durumuna Getirme” alt yeterlik alanındaki performans göstergelerini en düşük genel ortalama (2,37) ile kazanamadıklarını belirtmişlerdir.

4.2. Öneriler

- BÖTE bölümü öğretmen adaylarının mezun olduktan sonra öğretmen olarak görev yapmalarını teşvik etmek için gerekli önlemler alınmalıdır. Ayrıca, öğretmenlik alanlarına öğrenci alırken adayların öğretmenlik mesleğini isteyerek seçmelerini sağlayacak teşvik önlemleri alınmalıdır.
- Adayların, “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”ne ilişkin performans göstergelerini üst düzeyde ($\bar{X}=3,00$) kazanmalarını sağlamak için BÖTE bölümünde öğretmenlik meslek bilgisi derslerini veren öğretim elemanlarının bu doğrultuda gerekli önlemleri almaları ve girişimlerde bulunmaları, mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip bilgisayar öğretmenlerinin yetiştirilmesinde önemli katkılar sağlayabilir.
- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından, öğretmenlik mesleğini seçenlerin göreve başladıktan sonra kazandıklarını belirttikleri genel yeterliklere ait performans göstergelerini kazanma ve uygulamaya yansıtılma düzeylerini belirlemeye ilişkin araştırmalar yapılabilir.
- Araştırmada kullanılan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”nin ve performans göstergelerinin, alandaki gelişmeler dikkate alınarak güncellenmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Öğretmen adayları bölümlerine ilk geldiklerinde, bölümleri ve öğretmenlik mesleği ile ilgili olumlu tutum geliştirebilmeleri için etkinlikler geliştirilebilir. Ayrıca, bu olumlu tutumlarını ne ölçüde uygulamaya yansıtılabildiklerinin anlaşılabilmesi için ilgili araştırmalar yapılabilir.
- Diğer BÖTE bölümlerindeki bilgisayar öğretmen adaylarının ve mevcut bilgisayar öğretmenlerinin bu yeterlikleri kazanma ve uygulamaya aktarma düzeylerini belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Aksu, M. (2005). “Eğitim fakültelerinin değişen rolleri ve Avrupa boyutu”, Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, 22 - 23 - 24 Eylül 2005, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, s. 25 - 42.
- Alkan, C. (1998). “Öğretmenlik mesleğinde istihdam”, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, (241): 12 - 18.
- Alkan, C. (2000). “Meslek ve öğretmenlik mesleği”, *Öğretmenlik mesleğine giriş* (Ed. Sönmez V.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Balcı, A. (1993). *Etkili okul*. Ankara: Yavuz Dağıtım.
- Bursalıoğlu, Z. (1981). *Eğitim yöneticisinin yeterlikleri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Çeliköz, N. (2000). “Bir meslek olarak öğretmenlik ve etiği [331 - 388]”, *Öğretmenlik mesleğine giriş* (Ed. Özdemir, Ç.). Ankara: Asil.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan değerlendirmeye öğretme sanatı*, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*, Ankara: Alkım Yayınları.
- Ergezen, S. S. (2003). Öğretmen Yetiştirme ve İstihdamı Sempozyumu, Eğitim - Sen Yayınları, Eylül 2003, [Online]: <http://www.egitimsen.org.tr/belgeler/ogretmenyetistirme.doc> adresinden 11 Temmuz 2007 tarihinde indirilmiştir.
- Eşme, İ., ve diğerleri. (2003). “İstanbul Maltepe ve Kartal ilçeleri öğretmen profili araştırması”, Maltepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, [Online]: <http://www.maltepe.edu.tr/haberler/ogr-ars.doc> adresinden 11 Temmuz 2007 tarihinde indirilmiştir.
- Gözütok, F. D. (2006). *Öğretim ilke ve yöntemleri*, Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Gözütok, F. D. ve Karacaoğlu, Ö. C. (2007). “Öğretmen yeterliliklerini belirleme ve öğretmen yeterlilikleri ölçeği”, Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, 12 - 14 Mayıs 2007, Bakü, s. 374 - 378.
- Gündüz, H. B. (2003). “Bir meslek olarak öğretmenlik [29 - 48]”, *Öğretmenlik mesleğine giriş* (Ed. Karşı, M. D.). Ankara: Öğreti Yayınevi.
- Gürkan, T. ve diğerleri. (2004). “Öğretmen yeterlikleri taslağında yer alan yeterlik alanları”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, [Online]: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi58/ogretmen-taslagi.htm> adresinden 6 Kasım 2007 tarihinde indirilmiştir.

- İlhan, A. Ç. (2004). “21. Yüzyılda öğretmen yeterlikleri”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, [Online]: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi58/ilhan.htm> adresinden 6 Kasım 2007 tarihinde indirilmiştir.
- Kavcar, N. ve diğerleri. (2007). “Ortaöğretime öğretmen yetiştirme: Tezsiz yüksek lisans uygulamasının sorgulanması ve yeni bir model önerisi”, *Türk Milli Eğitimi'nin Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri, Yüksek Öğretmenliler Derneği – Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Sempozyumu Bildirisi*, 5 - 6 Mayıs 2007, Bolu, [Online]: http://web.bahcesehir.edu.tr/yuksekogretmen/nevzat_kavcar.pdf adresinden 11 Temmuz 2007 tarihinde indirilmiştir.
- Keser, H. ve Bayır, Ş. (2007). “Bilgisayar öğretmen adaylarının bilgisayar öğretmenliği özel alan yeterliklerine ilişkin görüşleri”, *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu*, 12 - 14 Mayıs 2007, Bakü, s. 182 - 187.
- Küçükahmet, L. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş* (Ed. Küçükahmet, L.), Ankara: Alkım Yayınevi.
- Mahiroğlu, A. (2004). “Öğretmenlik yeterlilikleri bakımından eğitim fakültelerinin öğrencilerini yetiştirme düzeyleri”, XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler (Cilt I), 2004, Ankara, s. 435 - 465.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü (2002). *Öğretmen yeterlikleri*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü (2006). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973). *MEB mevzuat bankası*, [Online]: <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> adresinden 6 Kasım 2007 tarihinde indirilmiştir.
- Okçabol, R. (2005). *Öğretmen yetiştirme sistemimiz*. İstanbul: Ütopya Yayınevi.
- Onural, H. (2005). “Öğretmen adaylarının ideal öğretmen niteliklerine ilişkin görüşleri”, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 28 - 30 Eylül 2005, Denizli, s. 452 - 455.
- Özer, B. (2005). “Ortaöğretim öğretmenlerinin mesleki gelişime ilgisi”, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 4 (8): 209 - 219.
- Özkan, R. (2005). “Birey ve toplum gelişiminde öğretmenlik mesleğinin önemi”, *Milli Eğitim Dergisi*, [Online]: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/166/index3-ozkan.htm> adresinden 6 Kasım 2007 tarihinde indirilmiştir.
- Saylan, N. ve Yurdakul, B. (2005). “İlköğretim program tasarılarının gerektirdiği yapılandırmacı öğretmen özelliklerine sınıf öğretmenleri ile aday öğretmenlerin sahip olma düzeyleri”, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 28 - 30 Eylül 2005, Denizli, 459 - 467.
- Sönmez, V. (2003). “Eğitimin tarihsel temelleri”, *Öğretmenlik mesleğine giriş* (Ed. Sönmez, V.), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, A. E. (2004). “Öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, [Online]: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi58/sahin.htm> adresinden 6 Kasım 2007 tarihinde indirilmiştir.
- Taşdemir, M. (2007). “Sınıf öğretmenlerinin okul, meslektaşları ve kendi mesleki yeterliklerini algılamaları”, *Milli Eğitim Dergisi*, Bahar Sayısı, Yıl:36, Sayı:174: 171 - 191.
- Ünsal, H. ve Ekşioğlu, S. (2007). “Ülkemizin dünkü ve bugünkü öğretmen yetiştirme programlarının analizi”, XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 5 - 7 Eylül 2007, Tokat, s. 447.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK) (2007a). *Programlar ve ders içerikleri*, [Online]: http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/bilgisayar_ogretim.doc adresinden 9 Ekim 2008 tarihinde indirilmiştir.
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK) (2007b). *Programlar hakkında açıklama*, [Online]: http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/programlar_aciklama.doc adresinden 9 Ekim 2008 tarihinde indirilmiştir.